UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ŞI FARMACIE
„VICTOR BABEŞ” DIN TIMIŞOARA

EVALUAREA SERVICIILOR DE SĂNĂTATE ȘI A PROGRAMELOR SOCIALE

SUPORT DE LUCRĂRI PRACTICE PENTRU PROGRAMUL UNIVERSITAR DE MASTER MANAGEMENTUL SERVICIILOR SOCIALE ȘI DE SĂNĂTATE

Prof.univ.dr. Ramona Amina POPOVICI

ÎNCREDEREA ȘI ATITUDINEA ADECVATĂ CULTURAL ÎN RAPORT CU GRUPURI DE POPULAȚIE CU RISC DE EXCLUZIUNE SOCIALĂ

❖ Cadrul teoretic. Explicații finale (funcționale) și proximale (sociofuncționale)

Nucleul evolutiv al relațiilor intergrupale este un mecanism cognitiv care a evoluat pentru a detecta alianțele de coaliție prin clasificarea lumii sociale în „Noi" versus „Ei"; aceasta este ceea ce în cele din urmă predispune pe oameni să discrimineze în favoarea ingrupului lor și împotriva grupului. Pentru mintea umană, etnia, grupul cultural sau rasa este pur și simplu un subtip contingent istoric de coaliție, deoarece, printr-o lungă poveste umană, acestea au fost un predictor ecologic valabil al alianțelor sociale și al filialelor de coaliție (Kurzban et al., 2001). Teoria Evoluționar-Coalițională prezintă trei acomodări specifice concurenței coaliționale în mediul ancestral:

a) orientare autoritară („obligatorie" în cadrul grupului pentru a face față amenințărilor externe și antagonismului de grup);
b) dominarea (o preferință pentru relațiile ierarhice între grupuri pentru a asigura exploatarea ierarhic / bazată pe putere a grupurilor și indivizilor mai slabi);
c) universalizarea (ruperea coalițiilor și ierarhiilor în cadrul grupului și abordarea amenințării în mod individualizat, prin dezvoltarea unei legături mai slabe cu ingrupul și o identificare mai puternică cu categorii mai largi, precum omenirea și, de asemenea, sacrificii pentru binele comun) funcționale motive (Sinn și Hayes 2017). Sinnand Hayes (2017, 2018) au demonstrat o paralelă între motive funcționale autoritare și dominante și conceptele psihologice apropiate (sociofuncționale) ca **autoritarism de dreapta** (**RWA**) și, respectiv, **orientare la dominanță socială** (**SDO**). RWA exprimă apoi (sau menține) obiective (sau valori) motivaționale de securitate și coeziune colectivă (sau de grup), iar SDO exprimă (sau menține) obiective (sau valori) motivaționale de dominare și superioritate de grup față de ceilalți (Duckitt și Sibley 2010 , 2017) care reflectă o strategie funcțională de exploatare bazată pe putere (Sinn și Hayes 2017). În mod similar, Duckitt și Sibley (2017) au remarcat că există diferite tipuri de prejudecată etnocentrică: „prejudecată etnocentrică in grup" (favorizând grupul asupra membrilor grupului

individual, de exemplu, RWA) și „prejudecata etnocentrică intergrup” (cu accent pe superioritatea grupului peste grupuri outgrou, de exemplu, SDO).

În această linie de raționament, argumentăm conceptul de ideologie multiculturală (MCI; Berry et al. 1977; Berry și Kalin 1995; Schalk-Soekar și van de Vijver 2008), care este frecvent studiat în literatura de aculturație (vezi Berry 2006, 2016), poate reflecta motivul funcțional universalizant. Ideologia culturală (Berry et al. 1977; Berry și Kalin 1995; Schalk-Soekar și van de Vijver 2008) este mult mai largă decât simple credințe pro-diversitate.

Alături de RWA și SDO, MCI este o atitudine ideologică (adică, toți trei sunt la același nivel conceptual). MCI, ca concept, încearcă să cuprindă viziunea generală și fundamentală a faptului că diversitatea culturală este bună pentru o societate și pentru membrii ei individuali (adică există o valoare ridicată pe întreținerea culturală de către imigranți, care este componenta culturală a politicii multiculturale).

Mai mult, o astfel de diversitate ar trebui împărtășită și adaptată într-un mod echitabil (adică există o valoare ridicată a contactului și a participării, care este componenta socială a politicii), exprimând dorința de a schimba modalitățile culturale pentru a le adapta pe cele ale alte grupuri (Berry 2006) .1 Motivul funcțional universalizant este opus motivului funcțional dominant (Sinn și Hayes 2017). Conform Teoriei Dominanței Sociale (Sidanius și Pratto 2001), societatea poate fi consolidată sau slăbita de sprijinul personal și normativ al legitimării miturilor a două tipuri funcționale diferite: sporirea ierarhiei (promovează inegalitatea socială) și atenuarea ierarhiei (promovează egalitatea socială). MCI este adesea considerat ca mitul atenuant al ierarhiei, adică consecința scăzută a SDO (de exemplu, Guimond et al. 2013; Leong 2008; Levin et al. 2012; Pelletier-Dumas et al. 2017; Sidanius și Pratto 2001; Ward și Masgoret 2006). Este important de menționat că punctul de vedere descris consideră SDO ca o trăsătură de personalitate; cu toate acestea, urmărim aici Duckitt și Sibley (2010) și susținem că aceasta este și o atitudine ideologică, precum RWA și MCI.

Relația dintre SDO, RWA și prejudecata intergrupurilor este bine studiată. Un studiu timpuriu în Canada a găsit corelații ridicate între MCI, autoritarism și etnocentrism (Berry și colab., 1977). Cu toate acestea, doar recent ideologiile interculturale au fost examinate mai pe larg în raport cu SDO și RWA (Levin și colab. 2012; Rosenthal și Levy 2012). În timp ce fiecare dintre aceste concepte abordează acceptarea diversității, egalitarismului și dorinței de a se angaja în contact intercultural (Duckitt și Sibley 2007; Ho et al. 2015; Levin et al. 2012; Pedersen et al.

2015; Rosenthal și Levy 2012), rolurile lor pot diferi în ceea ce privește contribuțiile la aprobarea discriminării și prejudecăților imigranților, datorită unor obiective esențiale (funcționale) esențiale evolutive care stau la baza lor, după cum se explică mai jos.

- **RWA, SDO și MCI și Atitudinea față de imigranți**

Duckitt și Sibley (2010) au afirmat că persoanele cu un RWA ridicat sunt de așteptat să fie deosebit de negative față de grupuri, deoarece acestea din urmă amenință ordinea socială dominantă, în timp ce indivizii cu SDO ridicat vor fi negativi față de grupuri competitive și cu statut scăzut. Așadar, atitudinile negative față de imigranți sunt adesea explicate prin raportarea la statutul lor scăzut, caracteristici „vizibile" pentru a-i detecta ca un grup, în combinație cu o tendință etnocentrică de a percepe normele și practicile culturale ale imigranților ca fiind greșite sau care amenință un social profund ordin (Oyamot și colab., 2012). În timp ce indivizii cu un nivel înalt de RWA tind să considere imigranții ca deviați de la ordinea socială stabilită și de la valorile existente privind funcționarea uniformă a societății sau ca o amenințare la adresa securității colective (Cohrs și Stelzl 2010), indivizii cu un grad înalt de SDO tind să privească imigranții ca fiind un grup subordonat care poate fi exploatat (Sinn și Hayes 2018) și un grup care concurează pentru aceleași resurse datorită convingerilor lor în concurență cu sumă zero (Esses și colab., 2001). De asemenea, o politică multiculturală poate fi percepută ca o amenințare la tradițiile și valorile culturale de către indivizii cu nivel înalt RWA (Kauff et al. 2013), iar diversitatea etnică reprezintă o amenințare pentru aceștia, deoarece indică neconformismul la normele grupului și o amenințare la adresa conformitatea grupului(Asbrock și Kauff 2015; Grigoryev și colab. 2018; van Assche și colab. 2014). Rosenthal și Levy (2012) au găsit o relație negativă între orientarea universală-diversă (referindu-se la interesul și aprecierea diversității și a fi confortabil cu diferențele) și RWA și SDO și relația pozitivă cu MCI.Cu toate acestea, în timp ce RWA și SDO sunt asociate pozitiv (Perry și colab. 2013), nu toate studiile au raportat relația stabilă între MCI și RWA sau SDO care a variat de la zero la negativ (de exemplu, Berry și colab. 1977; Guimond et al. 2013; ; Pelletier-Dumas et al. 2017; Perry și colab. 2015; Rosenthal și Levy 2012). Unele explicații atribuie acest lucru influenței contextului social asupra relației menționate mai sus (Cohrs și Stelzl 2010; Vorauer și Sasaki 2011).

De exemplu, într-un studiu realizat pe 23 de țări europene, s-a constatat că relația negativă dintre RWA și multiculturalism depinde de politica de migrație a țării, adică cu cât politica este mai liberală - cu atât este mai fermă această legătură (Kauff et al. 2013). Mai mult, această relație poate fi slăbită sau complet distrusă de densitatea ridicată a populației de imigranți, însoțită de un nivel ridicat de amenințări percepute (Cohrs și Stelzl 2010). RWA a fost asociată în mod pozitiv cu așteptările de asimilare sau segregare și în mod negativ cu așteptările de aculturație de integrare (Funke 2005; Perry și colab. 2015; Stellmacher și Petzel 2005), iar indivizii cu un nivel înalt de RWA favorizează pedepsirea imigranților care refuză să se asimileze complet și să se „dizolve" în societatea gazdă. în timp ce indivizii cu SDO ridicat favorizează pedepsirea celor care caută acest lucru (Thomsen et al. 2008). În același timp, principala așteptare pentru MCI este integrarea, care combină atât întreținerea culturală, cât și participarea la societatea mai mare (Berry 2006, 2016) abordarea socio-funcțională poate oferi și o explicație a acestor constatări. RWA corespunde unei reacții de eliminare-excludere pentru a elimina amenințările (adică, asimilarea / segregarea), SDO corespunde unei reacții de excludere-excludere a exploatării grupurilor de ieșire (adică, segregarea / marginalizarea), iar MCI corespunde unei reacții de includere a echității pentru binele comun (adică , integrare). (Sursa: Grigoryev 2019)

Argumente in favoarea modelului multicultural si al incluziunii sociale (Grigoryev 2019). Dorim să subliniem că cea mai puternică asociere orientată negativ cu discriminarea imigranților în contextul economic este stabilită de MCI, care oferă o oportunitate de intervenție la nivel de politică și program. Există motive pentru a crede că o implementare la nivel național a politicii multiculturale ar putea duce la reducerea prejudecăților și a discriminării (Berry 2006, 2016; Duckitt 2001; Koopmans 2013). Este important să începeți politica multiculturalității dintr-o analiză atentă a atitudinilor predominante în societate (a se vedea Berry 2006, 2016). Politicile multiculturale în contextul unei prevalențe răspândite a reprezentărilor și atitudinilor autoritare și ierarhice (adică, în cazul motivelor sociofuncționale autoritare și dominante active) pot avea succes și chiar uneori pot produce un efect negativ (de exemplu, Kauff et al. 2013; van Assche și colab. 2018; Vorauer și Sasaki 2011). În societatea în care lipsa sentimentelor de siguranță și control social în rândul indivizilor cu orientare conservatoare poate spori puncte de vedere negative asupra diversității și granițelor stricte dintre ingroup și outgroup (a se vedea, de exemplu, Crawford 2017; Jost et al. 2003; Napier et al. . 2017) (adică, în cazul activării motivului sociofuncțional autoritar). Ipoteza asimetriei ideologice propuse în teoria dominanței

sociale susține că multiculturalismul este mai benefic pentru imigranți decât pentru grupul majoritar; multiculturalismul permite imigranților să își păstreze propria cultură și să obțină un statut social mai înalt în societate, în timp ce grupul majoritar poate percepe imigranții și dorința lor de a-și păstra cultura ca o amenințare la propriul statut și la resurse (Schalk-Soekar și van de Vijver 2008) (adică, în cazul activării motivului sociofuncțional dominant).

În multe societăți, inclusiv Rusia, imigrația și componența plurală a societății nu sunt neapărat legate de fenomene sociale. Până la urmă, multe societăți plural nu sunt așa din cauza imigrației; au fost așa de multe generații, ca urmare a faptului că granițele naționale au fost trase în jurul popoarelor disparate din punct de vedere cultural. Majoritatea societăților din Africa, Asia și America (precum și Australia și Noua Zeelandă) erau plural înainte de colonizarea și imigrația europeană, dar este percepția comună în Europa contemporană că nivelul actual al diversității culturale se datorează migrației recente, în ciuda prezenței îndelungate a unor popoare precum bascii, catalanii, bretonii, frisienii, aostianii, tirolienii , și Sami. Deci, de ce să acuzăm diversitatea asupra imigrației atunci când atât de multe țări au o istorie lungă a pluralismului? Logica abordării acomodării sociofuncționale abordează mecanismul cognitiv care a evoluat pentru a detecta alianțele de coaliție prin clasificarea lumii sociale în „Noi" versus „Them". Aceste granițe sunt mobile și schimbabile. Activarea unui motiv funcțional universalizant (adică, ruperea coalițiilor și ierarhiilor în ingroup și tratarea amenințării în mod individualizat, prin dezvoltarea unei legături mai slabe cu ingrupul și o identificare mai puternică cu categorii mai largi, precum omenirea și, de asemenea, sacrificii pentru bun comun) aparent necesită o anumită stare de societate și dezvoltare a țării.

Teoria emancipației susține că valorile emancipative nu ghidează acțiunile oamenilor atâta timp cât constrângerile existențiale asupra vieții umane sunt puternice și câștigă doar impuls atunci când oamenii devin mai capabili datorită îmbunătățirii condițiilor de viață și creșterii resurselor de acțiune (Welzel 2013).

În cazul unei situații favorabile la nivelul societății și al țării (adică resurse suficiente și lipsa amenințărilor reale), avem de-a face cu diferențe individuale în ceea ce privește viziunile sociale ale lumii, care pot fi, de asemenea, adaptabile. Mai mult, observația că „am fost întotdeauna plurali, cu mult înainte de imigrația recentă" sugerează o cale de urmat pentru elaborarea de politici și programe.

În opinia noastră, politicile care se bazează pe dovezi au mai multe șanse să aibă succes decât cele bazate doar pe concepții prealabile sau convenienței politică. Beneficiile viziunii multiculturale trebuie să fie articulate și pledate pe larg în moduri în care publicul larg poate înțelege și accepta această viziune. Este deosebit de importantă afirmația că viața tuturor este îmbogățită cultural și economic în societățile multiculturale (Berry 1998; Berry și Sam2013). Mobilizarea comunitară este obligată să împingă (de jos în sus) spre realizarea unei societăți mai acceptabile și mai favorabile. Conducerea politică (de sus în jos) este, de asemenea, esențială. Liderii care ar putea pleda pentru modul de convieţuire multicultural au modele clare de urmat: declarațiile politice ale Canadei și ale Uniunii Europene oferă exemple clare ale acestor principii, care ar putea fi emulate și promovate în altă parte. Viziunea multiculturală a (oferirea unui mediu social și cultural sigur și nediscriminatoriu, a oportunităților de contact și participare intercultural echitabile, precum și a modalităților de implicare și identificare cu mai multe culturi) oferă o bază clară pentru a înainta spre realizarea unui societatimai armonioase.

În ciuda dificultăților evidente și a dezbaterilor controversate în multe societăți contemporane și chiar a politicilor și pronunțărilor carora le sunt opuse, concluziile prezentului studiu pot servi drept bază pentru elaborarea politicilor. (Sursa: Grigoryev 2019).

BIBLIOGRAFIE

1. Berry, J. W., & Sabatier, C. (2010). Acculturation, discrimination, and adaptation among second generation immigrant youth in Montreal and Paris. International Journal of Intercultural Relations, 34, 191–207. https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2009.11.007.
2. Grigoryev, D., Batkhina, A., van de Vijver, F. *et al.* Towards an Integration of Models of Discrimination of Immigrants: from Ultimate (Functional) to Proximate (Sociofunctional) Explanations. *Int. Migration & Integration* (2019). https://doi.org/10.1007/s12134-019-00677-w